

Opetus- ja kulttuuriministeriölle Suomen Olympiakomitean lausunto nuorisolain muuttamisesta

VIITE: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta (VN/23602/2021)

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa:

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutettavaksi nuorisolakia. Nuorisolakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset Harrastamisen Suomen mallista.

Olympiakomitea kannattaa lämpimästi Harrastamisen Suomen mallin vakiinnuttamista sekä kirjaamista lainsäädäntöön. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan järjestäminen on tärkeää saada pysyväksi toimintamalliksi kunnissa, jotta jokaisella lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus mieluisaan ja maksuttomaan harrastukseen. Kirjaamalla malli lakiin luodaan mallille pysyvyyttä ja jatkuvuutta.

Harrastamisen malli edistää liikuntaa tuomalla matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuden peruskoululaisille. Parhaimmillaan tämä sytyttää innon ja kiinnostuksen jatkaa liikuntaharrastusta esimerkiksi urheiluseuran matkassa. Kuten esityksen vaikutusten arvioissa todetaan, esityksellä olisi myönteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen sekä liikkumiseen.

Nuorisolaissa säädettäisiin Harrastamisen Suomen mallin tarkoituksesta sekä kunnan tehtävistä sen järjestäessä kyseistä harrastustoimintaa. Lisäksi nuorisolaissa säädettäisiin edellytyksistä, jotka huomioitaisiin harrastustoimintaan myönnettävän valtionavustuksen määrää harkittaessa. Tarkempia säännöksiä Harrastamisen Suomen mallin mukaisen harrastustoiminnan valtionavustuksen saamisen edellytyksistä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaikki kunnat tulisi saada harrastamisen mallin piiriin. Lisäksi tulisi varmistaa riittävä rahoitus siten, että mallia voidaan toteuttaa kaikissa kunnissa ja että harrastusten järjestäjiä tuetaan mallin toteuttamisessa. Esityksestä jää kuitenkin epäselväksi, mikä on jatkossa tavoiteltava rahoituksen taso. Eduskunta päättäisi vuosittain Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen harrastustoimintaan myönnettävän määrärahan ottamisesta valtion talousarvioon. Tällä hetkellä määrärahasoksi on julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022–2025 määritelty 14,5 miljoonaa euroa vuodessa. Jos mallissa mukana olevien kuntien määrä kasvaa, myös rahoituksen tulisi kasvaa samassa suhteessa. **Tulevissa budjetti- ja hallitusneuvotteluissa tulee varmistaa Harrastamisen Suomen mallin rahoitus ja mahdollinen kasvava rahoitustarve.**

Mallin jatkokehittämisessä keskeistä tulee olla pitkäjänteisyyden luominen, vaikuttavuuden mittaaminen, yhdenvertaisuuden edistäminen ja laadun kehittäminen. Mallin tulisi kannustaa pidempikestoisempaan harrastamiseen, jotta harrastuskokeilujen jälkeen syntyisi lasten ja nuorten pysyvämpää kiinnittymistä harrastamiseen. Kun harrastamisen kipinä syttyy, seuraavaksi on varmistettava harrastamisen jatkuvuus. Tulevaisuudessa mallin tulisi luoda mahdollistavia polkuja seuratoimintaan ja myös esimerkiksi urheiluyhäkoulutoimintaan.

Laadun kehittämisen näkökulmasta Olympiakomitea pitää erinomaisena, että laissa säädettäisiin ohjaamisen laatuvaatimuksista siten, että kuntien tulee huolehtia ohjaajien osaamisesta. Ohjaajien osaamisen kehittäminen edistää laadukasta ja vastuullista harrastamista. Mallin jatkokehittämisessä on kuitenkin vielä huomioitava, että tällä hetkellä kuntien välillä on merkittäviä eroja toiminnan laadussa. **Lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että mallin toimeenpanoa varten luodaan**

valtakunnallisesti yhdenmukaiset ohjeistukset kunnille. Jotta malli toimisi joka kunnassa, kuntia tulee kannustaa koordinaatioon, viestintään ja tiiviimpään yhteistyöhön harrastamisen järjestäjien kanssa.

Yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta Olympiakomitea esittää, että 12 a pykälän ensimmäiseen momenttiin lisätään mallin tarkoituksiksi edistää myös nuorten yhdenvertaisuutta. Mallissa on kiinnitettävä yhä enemmän huomiota yhdenvertaisten harrastusmahdollisuuksien edistämiseen ja harrastuspudokkuuden torjumiseen. Harrastamiseen kiinnittyminen ehkäisee nuorten syrjäytymistä ja vahvistaa sosiaalista kanssakäymistä. Niin syrjäytyminen kuin liikkumattomuus tulevat yhteiskunnalle valtavan kalliiksi, mutta harrastamisen edistämällä voidaan parhaassa tapauksessa ratkaista näitä molempia suuria haasteita.

Erityisenä haasteena liikunta- ja urheiluyhteisössä nähdään Harrastamisen Suomen mallin lyhyt avustuskauti, jota tulisi pidentää yhdestä 2–3 lukuvuoteen. Useilla harrastuksien järjestäjillä ongelmana on, että he eivät voi luvata lapsille ja nuorille yli yhden lukuvuoden jatkuvaa harrastusta, koska rahoitus on järjestettävä joka vuosi uudelleen. Harrastustoimintaa tulisi voida järjestää nykyistä pitkäjänteisemmin, jolloin myös toimijoita voitaisiin sitouttaa nykyistä paremmin. On perusteltua, että myös jatkossa mallia rahoitetaan valtionavustuksilla valtionosuuksien sijaan, jolloin ministeriöllä ja aluehallintovirastoilla on mahdollisuus seurata toiminnan laatua ja laajuutta.

Pitkäjänteisyyden luomisen näkökulmasta Olympiakomitea esittää, että opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää mahdollisuutta siirtyä monivuotiseen rahoitukseen. Lisäksi pykälän 21 a ensimmäisen momentin perusteluihin on kirjattava, että määrärahojen tulee voida olla myös useampivuotisia siirtomäärärahoja. Tämä voisi edistää harrastamisen järjestämisen pitkäjänteisyyttä. Jos valtio voisi rahoittaa mallia siirtomäärärahoilla, tämä voisi osaltaan kannustaa kuntia tekemään useamman vuoden rahoituspäätöksiä harrastuksille.

Lopuksi Olympiakomitea muistuttaa, että urheiluseuroilla on keskeinen rooli Harrastamisen Suomen mallin toteuttamisessa. Pykäläluonnoksessa todetaan, että mallin mukaista toimintaa voi järjestää kunta yksin tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. **Jatkovalmistelussa on varmistettava, että myös järjestöillä on mahdollisuus tuottaa mallin mukaista harrastustoimintaa.** Lisäksi esityksessä tulisi huomioida mahdollinen yritysten mahdollisuus olla mukana tukemassa ja toteuttamassa Harrastamisen Suomen mallia.

Helsingissä 7.4.2022

Mikko Salonen
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea